

Viksjo – en småhusstad växer fram

Järfälla kommun var intresserade av ett förvärv, men kommunens bud om 18 miljoner brädades med råge av konsortiet som erbjöd 27,5 miljoner.

Småhusstaden

Den första dispositionsplanen innehöll

Viksjo är den senast utbyggda kommundelen i Järfälla, även om Viksjo gårds anor sträcker sig tillbaka till förhistorisk tid. Gården köptes 1921 av aktiebolaget Viksjo AB, som bedrev jordbruk. Under 1900-talets första decennier spred sig villastadstankarna runt om Stockholm och allt fler större gårdar köptes upp eller styckade sina marker för exploatering. I Järfälla finns exempel från Barkarby, Stäket, Jakobsberg och Skälby gårdar, så Viksjo är ett exempel i raden.

Kommunen var spekulant

Unikt för Viksjo blev dock den långa "väntetiden". Då Viksjo ligger en bit från järnvägen och eftersom det vid denna tid var ytterst få som ägde en bil dröjde det ända fram till 1963 innan exploateringen startade. Då hade Viksjo gård köpts av ett konsortium kallat Småhusstaden, där Skånska cementgjuteriet (numera Skanska), SIAB och John Mattson ingick. Även

4 000 lägenheter i småhus och enligt beskrivningen ville exploatörerna "skapa en konsekvent utformad låghusstad med möjlighet att erbjuda olika bostadsformer i radhus, kedjehus och villor, anpassade efter de krav som ställdes på morgondagens samhälle".

Utbyggnaden av Viksjo kom att präglas av konflikter, både mellan kommunen och exploatören, men också mellan de olika politiska partierna. Senare uppstod även konflikter mellan byggbolagen och en del av fastighetsägarna, som ansåg att deras hus var fuskbyggen.

Planeringen av Viksjo blev tidstypisk. I mitten ett centrum, runt omkring centrumkärnan lägenheter i flerfamiljshus och sedan småhus. Kvarteren är ganska hårt exploaterade och tomterna små, men man har sparat mycket grönytor mellan de olika områdena.

Specifikt för Viksjo är också att man inom kvarteren uppförde likadana hus. Idag har många satt sin egen

prägel genom att måla om husen i olika färger.

Passar barnfamiljer

Viksjo byggdes under miljonprogrammets tid, med hjälp av statliga lån. Därför fick byggnadsytan inte överstiga 140 kvm, vilket i viss mån styrde utformningen. Skulpturvägen byggdes utan statliga lån och blev därmed det enda området med större villor, med en lite mer individuell prägel.

I hela Viksjo finns två större genomfartsleder, Viksjöleden och Hummelmoravägen. Genom hela Viksjo löper dock ett finmaskigt nät av gång- och cykelvägar. Detta planeringsideal tog form under 1950-talet, då bilismen ökade. Genom gång- och cykelvägar skulle barnen tryggt kunna ta sig till skolor och förskolor. Samtidigt som bil nästan var en förutsättning för ett bekvämt boende.

Viksjo är idag inne i generationsväxling, där många äldre flyttar från sina hus till lägenheter. I Viksjo centrum har de senaste åren också en förtätning skett med både lägenheter och äldreboende. Viksjo är attraktivt och frågan är om det inte är 1960-talets planeringsideal med trafikseparering och att husen, tack vare 1960-talets bidragsregler, är "lagom" stora som gör att många barnfamiljer väljer Viksjo...

Ingrid Kennerstedt Bornhall